Nemocničný kňaz v Nitre: Niektorí covidoví pacienti sa pýtajú, čo sme ako ľudia spravili zle

Rozhovor s verbistom Igorom Kráľom o atmosfére v nitrianskej nemocnici, o tom, čo prežívajú pacienti, i čo ho učí táto skúsenosť.

Hovorí, že niektorí pacienti na covidovom oddelení prekračujú rámec svojej osobnej bolesti a snažia sa ju pochopiť na úrovni ľudstva. U zdravotníkov vníma okrem vyčerpania aj smútok z toho, ako ľudia dokážu relativizovať závažnosť pandémie. Opisuje tiež, o čo ho prosia príbuzní chorých, a spomína, aké príbehy ho najviac dojali. Kňaz z rehole verbistov Igor Kráľ.

Ako by ste opísali súčasnú situáciu v nitrianskej nemocnici?

Všímam si už niekoľko dní, že od samého rána počuť sanitky. Sanitiek prichádza od rána do večera veľmi veľa. Vidno to aj na počte pacientov, ktorí sú hospitalizovaní v nemocnici. Pribúdajú nové covidové oddelenia a reprofilizujú sa lôžka. Nárast hospitalizovaných nových covid pozitívnych pacientov je značný.

Pribúdajú však aj dobrovoľníci, či už z radov vojakov, dobrovoľníkov, študentov, ale aj kňazov. Stretol som sa už s niekoľkými kňazmi, ktorí slúžia na oddeleniach.

Na sociálnych sieťach sme videli zábery sanitiek čakajúcich v radoch na príjem, mesto muselo už pred nemocnicu priviesť aj mraziarenský príves pre mŕtvych. Ak niekto prirovnáva súčasnú situáciu v Nitre k talianskemu Bergamu z prvej vlny, mýli sa?

Po vstupe do samotného areálu nemocnice pocit z obrovskej tragédie nemám. No tragédia je v tom, že počet hospitalizovaných a tých, ktorí potrebujú akútne zdravotnú starostlivosť, pribúda viditeľným tempom.

Je to zjavné aj v tom smere, že ma privolávajú k zomierajúcim pacientom oveľa častejšie, a to na rôzne oddelenia. Je to podčiarknuté ešte aj tým, keď sa nakazí zdravotnícky personál a oslabujú sa vnútorné sily a možnosti nemocnice. To je realita, ktorú navonok v areáli nevidno.

Hoci vidno sanitky, to, čo sa deje na jednotlivých covidových oddeleniach, je výzva, s ktorou sa musia prvotne vyrovnať zdravotníci. Bežná verejnosť to však na vlastné oči nevidí, a preto jej to možno ťažko uveriť.

Aká je v nemocnici atmosféra?

Na zdravotníkoch niekedy vidieť, že sú veľmi unavení. Ale keď vidím, akí sú ochotní, srdeční, obetaví a otvorení, napĺňa ma veľmi dobrý pocit. Snažia sa byť vždy poruke pacientom a vychádzať im v ústrety. Vnímam, ako v sebe mobilizujú všetko dobro, ktoré v nich je, napriek tomu, že si uvedomujú náročnosť celej situácie.

Spomínate, že do nemocnice chodíte oveľa častejšie, čo si pod tým presne predstaviť?

V nemocnici som takmer denne. Sú to skôr výnimky, keď tam nie som. Vo štvrtok som v nemocnici napríklad nebol, ale v stredu som v skafandri strávil takmer tri hodiny a navštívil som 30 pacientov v ohrození života. Niekedy sa stane, že idem do nemocnice raz a pobehám viaceré oddelenia. Inokedy ma zavolajú aj päťkrát.

Chodíte v týchto dňoch už len ku kritickým pacientom?

Ako prišli obmedzenia, a teda aj zákaz návštev do nemocníc, v prvej vlne sme mali vyšpecifikovanú možnosť prichádzať do nemocnice výlučne za zomierajúcimi pacientmi. Postupom času môžeme ísť dnes ku všetkým, ktorí si prajú návštevu kňaza alebo o to namiesto nich požiadali rodinní príslušníci. V tejto chvíli to teda nie sú len zomierajúci.

> „Ľudia prekračujú rámec svojej osobnej bolesti a snažia sa ju nejakým spôsobom pochopiť na úrovni ľudstva.“

Moja skúsenosť je však taká, že mnohí z tých, ktorých navštívim, sú vo veľmi vážnom a kritickom stave. Je to veľmi smutný pohľad, keď jeden deň navštívim izbu, rozprávam sa v nej ešte s viacerými pacientmi a na druhý deň vidím, že niektorí ležia v bezvedomí alebo už zomreli. Pre mňa samého je to niekedy neuveriteľné, ako sa zdravotný stav môže zo dňa na deň tak rýchlo zmeniť.

Prichádzate aj za ľuďmi, ktorí ešte vládzu hovoriť, nejde teda len výlučne o pacientov v bezvedomí na umelej pľúcnej ventilácii?

Častejšie prichádzam za tými, ktorí sú už v bezvedomí a je potrebné pripraviť ich na exitus. Ale vždy keď pri tejto príležitosti vojdem do izby za takýmto pacientom s cieľom pomodliť sa za neho a vyslúžiť mu sviatosť pomazania chorých, prihovorím sa všetkým pacientom, ktorí sú v izbe.

Zaujímam sa aj o nich, opýtam sa, ako sa majú, ako zvládajú chorobu, či prežívajú neistotu, v ktorej sa zrazu ocitli. Ak majú záujem o duchovnú službu alebo rozhovor, tak, samozrejme, venujem svoj čas aj im.

S čím sa vám títo pacienti zdôverujú? Čo prežívajú?

Sú to kľúčové momenty v živote človeka, keď sa objaví v takejto neistote. Stretávam sa s otázkami typu, čo bude so mnou. V takejto hraničnej situácii si človek kladie otázku o zmysle svojho života, o spôsobe, akým ho prežil. Rovnako nie sú zriedkavé ani otázky, čo nás čaká po smrti, alebo keď si človek robí vlastnú reflexiu, tak sú to otázky, s čím sa postaví pred Darcu života, či je na to stretnutie človek pripravený.

Samozrejme, je to často aj priestor skúšky viery. Či Boh, ktorý je Láska a ktorý ma miluje, je skutočne milosrdným Spasiteľom alebo je prísnym sudcom. Môžu byť spochybnené momenty, či Boh počuje moju modlitbu, keď sa môj zdravotný stav nezlepšuje. Či má takáto modlitba zmysel.

Keď je však človek takto veľmi ubolený, veľa ráz vidím, že je pre ľudí veľmi ťažké byť duchovne aj duševne prítomný a sústredený. Veľmi ťažko sa takto človeku modlí. Ľudia sa potom môžu trápiť, že nedokážu zmobilizovať svoju vnútornú silu práve na to, aby predniesli nejakú zmysluplnú modlitbu alebo aby zo svojho utrpenia spravili nejakú obetu a spojili svoju bolesť a kríž, ktorý prežívajú, s Kristovým utrpením vo svetle viery. Sú však potom takí, ktorí svoje myšlienky povznesú ešte ďalej.

Ako to myslíte?

Stretávam sa často s otázkou, čo sme ako ľudstvo spravili zle, že sme sa dostali do tejto situácie.

Ľudia prekračujú rámec svojej osobnej bolesti a snažia sa ju nejakým spôsobom pochopiť na úrovni ľudstva. V tomto zmysle vidím veľkú otvorenosť a potenciál a pripomína mi to, že to nie je čas len na nejakú sebaľútosť, ale vytvára sa neuveriteľný priestor aj na to, aby sme si kládli ešte vážnejšie otázky. Kam chceme ísť, ako využijeme potenciál, ktorý v sebe ukrýva táto doba, a čo spravíme, keď dostaneme šancu sa zotaviť a potom podľa toho prispôsobiť svoj ďalší život. Ako sa stať lepším človekom.



Je toto špecifikom práve pacientov s covidom? Alebo v zásade v hraničných situáciách života ľudia reagujú veľmi podobne bez ohľadu na ochorenie, ktoré prežívajú? Prípadne, vnímajú to veriaci a neveriaci rovnako?

Ťažko povedať. V nemocnici sú vždy ľudia, ktorí majú nejaký závažný problém a ochorenie Covid-19 je len jedným z nich. Dokonca som sa za tých deväť mesiacov, čo v nemocnici pôsobím, nestretol s nejakým opovrhnutím zo strany neveriacich. Akoby nás táto choroba robila všetkých rovnými.

Verím, že aj pacienti tých všetkých, ktorí tam okolo nich v skafandroch pobehujú, vnímajú ako ľudí, ktorí im chcú pomôcť. Aj v tom vidím, že sme všetci akoby na jednej čiare a východiskový bod je pre všetkých rovnaký. Minimálne v situácii, v ktorej sú ľudia bez možnosti byť so svojou rodinou a najbližšími osobne, každé jedno milé slovo a prejavený záujem je tak v tomto priestore vysoko ocenený.

To je moja skúsenosť. Ľudia sa vždy potešia, keď príde za nimi niekto so záujmom.

Keď už s pacientmi riešite takéto existenčné témy, ide o ľudí, ktorí sa boja smrti, alebo na svoj koniec čakajú už odovzdaní?

Kto z nás je pripravený na smrť? Možno máme pocit, že sme pripravení, kým je ďaleko a kým

si myslíme, že sa nás netýka. Je to však boj, ktorý si musí vybojovať každý sám. Nemocničná posteľ sa často stáva vo chvíľach ohrozenia života bojiskom, kde si snaží človek obhájiť svoju vieru, svoje predstavy o zmysle života a takisto posmrtnej perspektívy.

Sú však aj ľudia, a verím, že ich je mnoho, ktorí svoje lôžko dokážu zobrať ako oltár, na ktorom môžu prinášať obetu svojej bolesti, všetkých svojich nezodpovedaných otázok a neistôt, kde naozaj v tieni kríža vidím, že títo ľudia sa snažia dať svojmu utrpeniu hĺbku a zmysel.

Vnímate to aj tak, že neraz na tomto mieste zastupujete aj najbližšiu rodinu pacientov?

To je, myslím, trochu silné vyjadrenie, ale neraz sa mi stalo, že mi na môj mobil zavolajú rodinní príslušníci s tým, že ma žiadajú o to, aby som ich blízkemu niečo odovzdal.

Viete, vy jeden deň telefonujete so svojím blízkym, ktorý je hospitalizovaný, a na druhý deň sa môže stať, že vám už nedvíha telefón ani neodpovedá na správy. A kladiete si otázky prečo. Vytvára sa priestor, v ktorom si začneme domýšľať, čo všetko sa mohlo stať. Človek si v hlave skladá scenáre, kam to smeruje a čo z toho všetkého bude. V tejto svojej neistote mi neraz zatelefonuje niekto, aby som išiel za jeho rodinným príslušníkom a odkázal mu niečo.

> „Zo strany príbuzných som bol požiadaný aj o sprostredkovanie slov prosby o odpustenie či ľútosti.“

Čo konkrétne pacientom od ich rodín odovzdávate?

Stretol som sa s prosbou, aby som niekomu odkázal slová povzbudenia, nech bojuje, nech sa nevzdáva. Sú to aj vyznania lásky, ktoré rodinný príslušník už dlho nespravil z tváre do tváre, nenašiel buď na to dosť síl, alebo čas. Prosia ma, aby som ich uistil o ich náklonnosti.

Dokonca som bol požiadaný, aby som sprostredkoval slová prosby o odpustenie či ľútosti. Žiaľ, veľa ľudí, za ktorými prichádzam, je už v bezvedomí. Ja tieto slová človeku vo viere odovzdám na želanie rodiny, ale nemám istotu, nakoľko zarezonujú v duši človeka, ktorému sa prihováram do ucha.

Je to aj pre mňa veľká lekcia do môjho osobného života. Neodkladať tieto dôležité slová a odkazy na potom, ale v prítomnosti v danej situácii byť v kontakte a adresovať každému to, čo mu naozaj patrí, aby som nebol voči nikomu dlžníkom.

Ste teda akousi predĺženou rukou rodiny.

Dá sa to tak niekedy viac-menej povedať. Cez tie dvojité, trojité latexové rukavice sa snažím byť aj dotykom blízkosti tým, že pristupujem k človeku s pomazaním chorých. Dotýkam sa

ich čela, rúk. Snažím sa tak byť aj dotykom Božej milosrdnej odpúšťajúcej lásky. Aj v tomto prosím Boha, aby som dokázal byť jeho prostredníkom.

Oslovujú vás na rozhovor aj zdravotníci?

Som otvorený na akýkoľvek rozhovor, či s pacientom, alebo so zdravotníkom. Neraz v priateľskom otvorenom rozhovore môže človek pochopiť, že zdravotníci sú tiež ľudia, ktorí majú svoje rodiny, svoje problémy. A veľmi málo si to uvedomujeme, že po náročnej službe z práce prichádzajú domov, kde ich čakajú osobné výzvy, niekedy až drámy.

Ako spoločnosť to veľmi málo doceňujeme. Nejde totiž len o službu zdravotníka, ale človek prichádza so svojím príbehom domov a nie vždy má možnosť regenerovať sa v takom prostredí, aké by si prial.

Čo prežívajú v tomto nápore, respektíve čo od vás najviac potrebujú?

Každému totiž dobre padne, keď ho pochvália, povzbudia, dá sa mu najavo, že jeho práca a služba má zmysel. S týmto nastavením sa snažím vstupovať do nemocnice a keď už zdravotník pristúpi ku mne a požiada – či už o spoveď, alebo len vypočutie, tak som tam pre nich. Niektorí majú záujem sa porozprávať aj vyspovedať. Neraz som sa s nimi spolu aj modlil.

Navyše, u viacerých vnímam akýsi smútok z toho, ako ľudia dokážu dnes relativizovať závažnosť tejto situácie. Pritom pre zdravotníkov je nepopierateľná. A napriek tomu sa mnohí tvária, akoby sa nič nedialo.

Zdravotnícky personál vás v tom ochrannom obleku vôbec rozpozná?

Neraz sa stane, že mi povedia: pán doktor. *(Úsmev.)* Iste, musíme sa predstavovať.

Ako vnímajú vašu službu? Povedia niekedy, že prichádzate v hodine dvanástej?

Uvedomujem si, že nie všetci z personálu sú kresťania a nemusia mať pozitívny vzťah k Cirkvi, no nestalo sa mi za posledných deväť mesiacov ani raz, že by mi niekto ukázal či naznačil, že som tam navyše. Vidím ich veľkosť, rešpektujú to, že niekto môže mať duchovné potreby.

Utkvel vám z tohto obdobia v pamäti nejaký príbeh?

Spomínam si na zopár silných momentov. Zavolali ma nedávno k panej, s ktorou som sa modlil a popritom som počul, že za mnou niekto opakuje slová Otčenáša. Obrátil som sa a ležala tam staršia babička. Prihovoril som sa jej a ona sa smiala a plakala zároveň. Rozprávala mi totiž, že pre fyzické ochorenie nemohla dvadsať rokov navštíviť kostol

a stretnúť kňaza. Tak som sa s ňou pomodlil a keď som jej dával rozhrešenie, v tom dojatí a radosti len krútila hlavou a hovorila: Vy musíte byť anjel. Keďže poznám sám seba, prišlo mi to smiešne.

Ale radosť a úľava, ktorú som u tejto starenky videl, ma dojali. Bol som pri nej ešte trikrát a včera som sa dozvedel, že si ju Nebeský Otec povolal k sebe.

Podobných zážitkov asi máte viacero.

Ďalšia moja skúsenosť, trochu špecifická, je, že môj švagor leží v nitrianskej nemocnici. Je vo vážnom stave. Bol som presne o poschodie nad ním. Leží tam jedna pani, ktorej vravím, že mám poschodie pod ňou švagra, nech dáva na neho pozor. A ona mi hovorí: Moja posteľ bude oltárom, na ktorom budem prinášať za neho obetu. Jej slová ma zasiahli.

Stalo sa, že zomrel pacient, pri ktorom ste práve boli?

Áno, je to pre mňa silná skúsenosť. Jedno z prisľúbení Božského Srdca hovorí, že kto ho má v úcte a vykoná si pobožnosť deviatich prvých piatkov, tak sa mu nestane, aby odišiel z tohto sveta nepripravený s Nebeským Otcom. Niekoľkokrát sa mi stalo, že veriaci pacienti, ktorí si želali kňaza, akoby čakali na sviatostné rozhrešenie a posilnenie Božou milosťou ešte pred tým, ako sa stretnú s Bohom. Akoby som na vlastné oči videl vyplnenie Božieho prísľubu.



Čo takéto skúsenosti s vami robia?

Pre mňa samého sú takéto momenty školou a zrkadlom. Školou preto, lebo vidím obetavý prístup lekárov, zdravotných sestier, sanitárov, pani upratovačiek. Zdá sa, akoby pod overalmi skrývali anjelské krídla dobroty. Pre mňa samého je to úžasný pohľad, keď vidím, kto tam pracuje.

Ak je tu dnes niekto skutočne dôležitý, tak sú to oni. To, čo robia, je anjelská služba. Možno ani nevidia vo svojej službe duchovný zmysel, ale k duši človeka sa vždy možno dostať prirodzenou cestou cez blízkosť, dotyk, službu, cez obetu a to sú všetko veľké duchovné hodnoty.

A zrkadlo?

Zrkadlom v tom zmysle, že ma tieto skúsenosti učia uvažovať nad mojou vlastnou pripravenosťou. Kladiem si otázku, aké by to bolo, keby som jedného dňa mal zaľahnúť na nemocničné lôžko? Či som sa snažil podstatné už vypovedať svojím životom a som pripravený, že jedného dňa už nebudem mať možnosť viac urobiť?

Takže tiež vnímate, že táto smutná pandémia je aj príležitosťou?

Keď sa povie, že je to šanca pre celé ľudstvo, znie to veľmi abstraktne, ale pravda je, že možno z toho veľa vyťažiť. Na osobnej úrovni tiež vidím otázku vďačnosti. Už som raz bol v ohrození života a súčasná situácia mi znova pripomína veľké poklady, ktoré som si v tom období veľmi uvedomoval. Práve vďačnosť, a to aj za drobnosti. Za možnosť zobudiť sa ráno, robiť dobro a podobne.

Vnímate na sebe aj nejaké konkrétne prejavy?

Môžem to ilustrovať na jednej veci. Premýšľal som, že keby som mal odísť z tohto sveta, tak moji spolubratia by sa veľmi natrápili, aby spravili poriadok v mojej izbe. Mal som tam totiž kopec zbytočností, ktoré som si za celé tie roky nahromadil. Tak som si spravil poriadok a pretriedil veci a zistil som, koľko z nich nepotrebujem.

Už v marci sme sa totiž niektorí spolubratia, čo chodíme do nemocnice, odsťahovali a žijeme v oddelenej komunite. Pri tom prvom sťahovaní som si zbalil jeden kufor a príručnú batožinu. Zistil som, že si s tým vystačím. To sa zopakovalo aj teraz, pri druhej vlne a znovu som sa v tom uistil. Na to, aby človek žil a žil dobre, nepotrebuje toho veľa.

> „U viacerých zdravotníkov vnímam akýsi smútok z toho, ako ľudia dokážu dnes relativizovať závažnosť tejto situácie.“

A ešte jedna vec je veľkým pozitívom na súčasnej situácii – mobilizuje v nás dobro. Ohrozené skupiny, starí, chorí, tí boli vždy na periférii nášho záujmu. Teraz je naša pomoc viac sústredená na ich ochranu. Zameriavame sa teda na niečo, čo nebolo v centre nášho záujmu, a to je šľachetné.

Bojíte sa nákazy?

Skôr mám obavu, že by som mohol nakaziť tých najbližších a tých, ktorým máme slúžiť. Momentálne žijeme štyria v oddelenej komunite. Keď totiž prišla prvá vlna a videli sme zábery z iných krajín, nevedeli sme, aký scenár nastane na Slovensku. Tak sme sa dohodli, že sa rozdelia naše reholné komunity. Keby sa čosi v jednej stalo, druhá môže pokrývať zvyšné pastoračné potreby.

Tejto službe sa teda venujete štyria?

V našej farskej komunite máme za normálnych okolností dvoch kňazov, ktorí si delia služby v nemocnici. Počas pandémie sme vyhradili jedného kňaza, ktorý slúži pozitívnym pacientom, a druhého, ktorý má na starosti negatívnych. Keď potrebujú volať k pozitívnemu, volajú mne, inak spolubratovi.

Samozrejme, je veľmi náročné byť k dispozícii deväť mesiacov nonstop, takže sú s nami ďalší dvaja ochotní spolubratia, ktorí nás vedia zastúpiť. Okrem nemocníc sme chodili aj do domovov dôchodcov. Keď mali niekoľko desiatok pozitívnych klientov, tak sme za nimi chodili aj dvaja kňazi naraz.

Spomenuli ste, že v nemocnici slúžia okrem vás verbistov aj ďalší kňazi. Čo tam robia?

Áno, stretol som zatiaľ dvoch. Jedného na covidovom oddelení a druhého na bežnom. Pritom na covidovom sme sa stretli v skafandroch, on si všimol, že mám v ruke nejaké kňazské predmety. Kým ja chodím do nemocnice vykonávať kňazskú službu, oni fungujú ako dobrovoľníci, čiže majú osem- či dvanásťhodinové služby.

Nepoznám presnú náplň ich práce, buď sú sanitári, prezliekajú postele, prípadne odvážajú pacientov, alebo robia nejaké iné pomocné práce na odbremenenie sestričiek, respektíve doplnenie chýbajúceho personálu, ktorý je chorý.

Poznáte ich motivácie?

My kňazi máme svoju bežnú pastoračnú činnosť teraz utlmenú, a tým sa otvárajú nové možnosti. Je to krízový stav. Jednoducho, chceli ponúknuť svoje ruky a svoj čas. Je to forma služby.

Pôsobili ste v bratislavskom Univerzitnom pastoračnom centre medzi mladými, teraz ste v nemocnici medzi chorými. Aká je to zmena?

Do Nitry som prišiel pred rokom a pol ako správca farnosti, nie ako nemocničný kaplán. Na to máme vyhradených bratov, ale korona mnohým zmenila plány. Túto pastoráciu som si nevysníval, ale často Pán Boh ukazuje svoju vôľu cez rôzne potreby.

Samozrejme, je to zmena, V „upecečku“ medzi študentmi je život radostný, energický, dobrodružný. Neskôr som tri roky pracoval vo formácii, mal som na starosti našich bohoslovcov. Až potom som prišiel sem do Nitry a je to tiež pestré. Okrem iného vo farnosti máme mladé rodiny, pracujeme s deťmi, mládežou i rómskou komunitou. Za službu v nemocnici počas týchto krušných chvíľ som však rovnako veľmi vďačný. Mám nádej, že pre mnohých je príjemným balzamom ubolenej duše a mne pomôže stať sa lepším človekom. V tomto prostredí sa človek toho môže veľa naučiť.

Zdroj: Postoj.sk / Lukáš Kekelák, Pavol Rábara

The post Nemocničný kňaz v Nitre: Niektorí covidoví pacienti sa pýtajú, čo sme ako ľudia spravili zle appeared first on Zasvätený život.

(Zamyslenie zo stránky zasvatenyzivot.sk.)